

HANDLÄGGARE/ENHET
Enheten för välfärd, utbildning
och arbetsmarknad,
Ulrika Vedin

DATUM
2017-03-13

DIARIENUMMER

ERT DATUM

ER REFERENS
Dnr A2016/02514/A

Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

LOs yttrande över promemorian Nya regler i arbetslöshetsförsäkringen om bland annat förtroendeuppdrag och pension (Ds 2016:47)

LO tar i detta yttrande ställning till de förslag som läggs fram i Arbetsmarknadsdepartementets promemoria *Nya regler i arbetslöshetsförsäkringen om bland annat förtroendeuppdrag och pension* (Ds 2016:47). Inledningsvis sammanfattas LOs ställningstaganden. Därefter kommenteras dessa kort.

Sammanfattning av LOs ställningstaganden:

- LO *tillstyrker* att tid med förtroendeuppdrag som enligt lag ger rätt till ledighet från anställning ska jämföras med tid med förvärvsarbete.
- LO *tillstyrker* att förtroendeuppdrag inte omfattas av arbetslöshetsförsäkringens bestämmelser om varning och avstängning respektive att det vid fränkännande är möjligt att uppfylla kravet på 80 timmars arbete för att på nytt kunna få a-kasseersättning med tid i förtroendeuppdrag som ger rätt till ledighet från anställning.
- LO *tillstyrker* att dagpenningen för den som (delvis) tar ut ålderspension eller annan pension, minskas med pensionen.
- LO *tillstyrker* att rätten till inkomstrelaterad ersättning förutsätter medlemskap i en a-kassa i minst tolv *sammanhängande* månader.
- LO *tillstyrker* att rätten att bli medlem i en a-kassa ska gälla fram till dess medlemskapet upphör utan uppsägning.
- LO *tillstyrker* att en a-kassas styrelse får uppdra åt kassaföreståndaren att fatta beslut om fortsatt medlemskap.
- LO *avstyrker* att promemorians förslag för ikraftträdande (2 april 2018) till förmån för att dessa införs skyndsamt, senast vid årsskiftet 2017/2018.

POSTADRESS 105 53 Stockholm
BESÖKSADRESS Bamhusgatan 18
TELEFON 08-796 25 00 TELEFAX 08-24 52 28
E-POST mailbox@lo.se HEMSIDA www.lo.se
ORGANISATIONSNUMMER 802001-9769
BANKGIRO 368-4834 PLUSGIRO 8 50-8

Landsorganisationen i Sverige

Förtroendeuppdrag och a-kasseersättning

LO välkomnar att det efter många års utredande äntligen presenteras ett relevant och rättvist förslag till lösning på problemet med förtroendevaldas möjligheter att tillgodoräkna sig tid med förtroendeuppdrag vid arbetslöshet.

Det LO tidigare invände emot – att tid med ledighet förtroendeuppdrag skulle ligga inom ramen för den faktiska förvärvsarbetstiden – har nu hant rats. Detta då det föreslås att tid med förtroendeuppdrag som *enligt lag ger rätt till ledighet* från anställning ska jämföras med tid i förvärvsarbete. Det gör att bland annat fackligt förtroendevalda och skyddsombud, vilket är av särskild vikt för LO, omfattas. Den viktiga poängen med förslaget är att avgränsningen av vilka förtroendeuppdrag som omfattas är principiell, och att det därmed inte krävs faktisk ledighet från en anställning för att tid med förtroendeuppdrag och den ersättning som uppdraget medför, ska kunna ligga till grund för a-kasseersättning vid eventuell arbetslöshet.

Hur förtroendeuppdrag ska hanteras under pågående arbetslöshet

LO ser det som naturligt att förtroendeuppdrag inte betraktas som lämpligt arbete i arbetslöshetsförsäkringens mening (jmf. 44§ lagen om arbetslöshetsförsäkring). Det är en viktig principiell skillnad mellan att inte försättas i en dålig ekonomisk sits till följd av att ha åtagit sig och valts till exempelvis ett fackligt förtroendeuppdrag i händelse av arbetslöshet (och sjukdom), och att se förtroendeuppdrag som förvärvsarbete under pågående arbetslöshet. Det är därför rätt att, vilket promemorian gör, hålla isär förtroendeuppdrag och förvärvsarbete så att regelverket kring varning och avstängning inte är tillämpligt (jmf. 43, 43a, 43b, 45 §§ lagen om arbetslöshetsförsäkring) på förtroendeuppdrag.

En arbetssökande som fränkänns rätten till a-kasseersättning har medvetet eller av grov vårdslöshet har till exempel lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter till a-kassan. Den som fränkänns ersättning måste arbeta i 80 dagar för att på nytt kunna få a-kasseersättning. LO anser att det är rimligt att tid med förtroendeuppdrag också ses som förvärvsarbete i dessa fall. Det är, vilket påpekas i promemorian (Ds 2016:47, s. 46), en konsekvensändring av att tid med förtroendeuppdrag som enligt lag ger rätt till ledighet jämföras med förvärvsarbete.

Pensionsuttag och a-kasseersättning

Inom arbetslöshetsförsäkringen samordnas redan ålderspension och annan pension som lämnas på grund av förvärvsarbete. Även denna fråga har återkommande utretts på senare år då det har uppmärksammats att samordningsreglerna vid ålderspension är oproportionerliga.

Promemorians förslag innebär att även denna orättvisa ges en relevant och rimlig lösning: dagpenningen ska minskas med pensionen endast under den tid som den arbetssökande tar ut pension.

LO välkomnar detta principiellt enkla förslag till hantering av samordning av a-kasseersättning och pension relaterad till förvärvsarbete. Det är en klar förbättring framför allt för dem som tar ut delvis ålderspension vid arbetslöshet innan 65 års ålder.

Sammanhängande medlemskap i en a-kassa (medlemsvillkor)

LO har inga synpunkter på promemorians förslag att i lagen om arbetslöshetsförsäkring förtydliga att det är minst tolv månaders sammanhängande medlemskap i en a-kassa som gör att medlemsvillkoret uppfylls.¹

För LO har medlemsvillkoret betydelse inte bara genom att det reglerar hur pass stark förankring på arbetsmarknaden arbetstagare behöver ha för att kunna få inkomstrelaterad ersättning. Ett medlemsvillkor på tolv månader ger arbetslöshetsförsäkringen legitimitet eftersom risken för att bli arbetslös är svår att uppskatta när man går med a-kassan. Med ett kortare medlemsvillkor skulle anställda med till exempel sex månaders uppsägningstid kunna vänta med att gå med i en a-kassa till dess att det blir uppsagda. Samma sak gäller dem med lite kortare uppsägningstider där uppsägningen kan väntas föregås av varsel.

LO har sedan tidigare uppfattningen att regelverket redan ställer krav på tolv månaders sammanhängande medlemskap i en a-kassa för att medlemsvillkoret ska anses vara uppfyllt. Tillsammans med ett arbetsvillkor som ställer krav på sex månaders arbete är detta, enligt LO, en rimlig avvägning av krav på arbetsmarknadsförankring för att kunna få inkomstrelaterad a-kasseersättning. LO anser därmed att det är fel att det i arbetslöshetsförsäkringen sedan 2007 ställs krav också på tolv månaders arbete för att få full ersättning.

¹ Det är också viktigt att det, som föreslås i promemorian, att detta åtföljs av tydlighet kring vilka "ofrivilliga avbrott" som a-kassorna ska bortse från vid prövning av medlemsvillkoret (Ds 2016:47, s. 25-27; 43). Det är centralt att oavsiktliga "glapp" i övergångar mellan a-kassor undviks så att den enskilde inte orättfärdigt ställs utan försäkringsskydd.

Förlängd rätt till inträde

Att förlänga rätten till inträde i en a-kassa tar sikte på att det idag inte går att bli medlem i en a-kassa för den som har fyllt 64 år. Denna åldersbegränsning är tänkt som en skyddsregel eftersom medlemsvillkoret är tolv månader och a-kasseersättning inte betalas ut från 65 års ålder. Därmed upphör a-kassemedlemskapet per automatik i samband med det.

Det har dock uppmärksammats att åldersbegränsningen kan ställa till problem i två fall. Dels för den som har fyllt 64 år och använder den fria rörligheten inom EU och kan översätta en försäkringsperiod till en medlemsperiod, men på grund av åldersbegränsningen inte kan bli medlem i en a-kassa i Sverige. Dels för den som har fyllt 64 år och redan är medlem i en arbetslöshetskassa, men ska (vill) byta för att hen fått ett jobb inom en annan kassas område. Det är detta som förslaget i denna del avser att komma tillrätta med.

Utökad delegering av vissa medlemskapsfrågor

Förslaget om utökad delegering i vissa medlemskapsärenden syftar till att underlätta hanteringen av vissa medlemskapsärenden hos arbetslöshetskassorna. I promemorian uttrycks bland annat att:

Befintlig reglering ger ingen möjlighet för styrelsen att delegera sin bestående rätt till en lägre besluts-nivå inom arbetslöshetskassan. Detta medför svårigheter i hanteringen för arbetslöshetskassorna (Ds 2016:47, s. 33).

Detta innebär att medlemskapsärenden av ”särskild natur” fortfarande ska hanteras av a-kassans styrelse men att beslut i enklare ärenden, som snarast är att betrakta som ”handläggningsansvar som hör till organisationens operativa arbete”, ska kunna delegeras till kassaföreståndaren. Detta bland annat för att få en handläggning som sköts snabbare och mer effektivt.

Denna delegationsrätt menar LO är välkommet eftersom det sannolikt kommer att gynna a-kassornas medlemmar. Det är också något som LO-förbundens a-kassor har efterfrågat under flera år.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Det är en grundval i ett demokratiskt samhälle att det är möjligt att engagera sig och åta sig bland annat fackliga förtroendeuppdrag utan att riskera att hamna i en sämre ekonomisk sits än förvärvsarbetande i händelse av arbetslöshet eller sjukdom. LO välkomnar därför särskilt att frågan om förtroen-

deuppdrag och a-kasseersättning äntligen är på väg att lösas ut. Det har tagit många år att komma dithän.

LO anser att promemorians förslag skyndsamt ska genomföras och ifrågasätter därmed varför det ska ta så lång tid innan ikraftträdandet (2 april 2018). Vad LO vet så tar det inte så lång tid för Arbetslöshetskassornas samorganisation (SO) att bygga om IT-systemen. Det är möjligt att tidigare lägga ikraftträdandet. LO förutsätter vidare att de nya bestämmelserna för när tid med förtroendeuppdrag ska medräknas i a-kasseersättningen gäller från datum för ikraftträdande. Det motiverar ytterligare att promemorians förslag införs snarast möjligt. Målsättningen bör vara att promemorians förslag genomförs allra senast en måndag runt årsskiftet 2017/2018.

Vad gäller övergångsbestämmelser är det positivt att det ifråga om samordning av pension och a-kasseersättning inte är tidpunkten för beslut utan när ersättning tas ut som ska ligga till grund för samordningen.

Landsorganisationen i Sverige
Stockholm som ovan

Karl-Petter Thorwaldsson

Ulrika Vedin

